

Remissvar

Jernkontorets diarienum: 22/22

Stockholm 27 september 2022

m.remissvar@regeringskansliet.se
m.klimatenheten@regeringskansliet.se

Yttrande över Miljömålsberedningens delbetänkande Sveriges globala klimatavtryck, M2022/00841

Jernkontoret, branschorganisation för järn- och stålindustri i Sverige tackar för möjligheten att lämna synpunkter på delbetänkandet. Vi yttrar oss främst kring de huvudsakliga målen i utredningen.

Sammanfattning

Jernkontoret anser att det är positivt att Sverige antar ett mål för konsumtionsbaserade utsläpp som kombineras med exportens klimatnytta. Det ger en tydlig signal att tillväxt i svensk industri är positivt för klimatet och att klimat-, närings- och energipolitik måste hänga ihop för att stödja industriell utveckling.

Vi ställer oss frågande till logiken i att Sveriges globala klimatavtryck ska vara negativt istället för att även här ha en netto-noll-formulering.

Vi anser att det är viktigt att berörda branscher blir involverade i det fortsatta arbetet med att utveckla mått och statistik för exportens klimatnytta.

Utgångspunkter

I klimatpolitiken är det grundläggande att ha ett globalt perspektiv. För järn- och stålindustrin som verkar på en global marknad och är starkt exportberoende är det självklart att ha en global helhetssyn i klimatarbetet.

De svenska företagen kan påverka klimatet på flera sätt. Dels genom att utsläppen i produktionen i Sverige minskar, dels kan svenska produkter tränga undan produkter med högre utsläpp och dels kan avancerade produkter skapa högre resurs- och energieffektivitet, och därmed minskade utsläpp, i slutanvändningen. För att minska utsläppen i Sverige krävs att klimatpolitiken framförallt fokuserar på att möta det stora behovet av fossilfri el och att effektivisera tillståndsprocesserna. För att samtidigt fortsätta och öka den klimatnytta som produkterna gör så måste företagen vara konkurrenskraftiga på den globala marknaden. Sverige har inte rådighet över andra länders politik utan måste anpassa de svenska målen och politiken så att konkurrensvillkoren för företagen är likvärdiga på marknaden. Det är så vi bäst kan bidra till minskad klimatpåverkan.

Ny strecksats i generationsmålet

Utredningen föreslår en ny strecksats till Generationsmålet om att Sverige senast 2045 ska ha negativt globalt klimatavtryck. Detta ska uppnås genom;

- *Nettonoll territoriella utsläpp*
- *Konsumtionspåverkan på klimatmässigt hållbar nivå*
- *Mål för exportens klimatnytta*

Jernkontoret ifrågasätter varför Sveriges globala klimatavtryck 2045 ska vara negativt. I linje med både Sveriges territoriella mål, det föreslagna målet för konsumtionsbaserade utsläpp och generationsmålet formulering om att inte öka miljö- och hälsoproblem utanför Sverige så vore det logiskt att strecksatsen refererade till en neutral påverkan, alltså netto-noll.

Vi kan inte se att utredningen har något resonemang kring konsekvensen av att målet är negativt klimatavtryck. Det kan förvisso innebära att en ännu större tyngd ges till exportens klimatnytta. I det fall att både Sverige och övriga världen går fram i samma takt så måste exportens klimatnytta i så fall bygga på andra egenskaper än direkta utsläpp. Det stödjer inriktningen att måttet för exportens klimatnytta måste relatera till ekonomiska termer.

Mål för Sveriges klimatpåverkan från konsumtion

Utredningen föreslår nettonoll klimatpåverkan från konsumtion 2045 samt två målbanor för konsumtionsbaserade utsläpp ner till -66% alternativt -77%.

Internationell klimatnytta ska täcka gapet från huvudmålbanan till nollutsläpp.

Den internationella klimatnyttan är negativa utsläpp, verifierade utsläppsminskningar genom investeringar utomlands eller klimatnytta från export. Den internationella klimatnyttan ska vara additionell, utan dubbelräkning och beräknas i enlighet med relevanta internationella regelverk.

Jernkontoret är positiva till att Sverige antar ett mål för konsumtionsbaserade utsläpp som också kopplas till exportens klimatnytta. Det är positivt och viktigt att målet relaterar till att omvärlden också bidrar genom att nå sina mål i linje med Parisavtalet. De föreslagna målbanorna är svåra att bedöma och måste kunna ses över och ändras över tid beroende på hur omvärlden utvecklas och även hur statistik och dataunderlag förändras. Det måste hela tiden finnas en medvetenhet om att dessa data bygger på modeller för verkligheten utifrån globala input-output-databaser med stora osäkerheter. Data för importens utsläpp kan aldrig bli lika säkra som de territoriella utsläppen.

Mål för Sveriges exports klimatnytta

Jernkontoret är positiva till att exportens klimatnytta ges en tydligare roll för svensk klimatpolitik. I järn- och stålindustrins klimatfärdplan¹, som publicerades 2018, hade vi med detta som ett önskemål till politiken;

"Att Sverige inför bredare uppföljningsparametrar som synliggör nyttan av svensk industris klimatinnovationer och export."

¹ www.jernkontoret.se/sv/vision-2050/klimatfardplan/

Att lyfta exportens klimatnytta ger möjlighet att skapa balans i klimatpolitiken så att politik och styrmedel inte leder till att industriell utveckling och tillväxt motverkas. Det blir tydligare att åtgärder för att möjliggöra mer produktion i Sverige också bidrar till klimatet globalt.

Utredningen föreslår en målbana för att öka den svenska exportens klimatnytta samt att klimatnyttan från export ska vara större än gapet mellan huvudmålbanan för klimatpåverkan från konsumtion och noll-utsläpp inklusive de internationella klimatinvesteringarna och negativa utsläpp.

I linje med netto-noll-målet för konsumtion så anser vi att målet för exportens klimatnytta bör omformuleras till "att klimatnyttan från export ska **inte vara mindre större än gapet...**". Motivet till det är samma som för strecksatsen i generationsmålet dvs det är ologiskt att Sverige ska ha som mål att ha ett negativt globalt klimatavtryck.

Vi ser inte heller syftet med att ha en målbana för exportens klimatnytta.

Måttet för exportens klimatnytta blir per definition beroende av både den inhemska process- och produktutvecklingen och utvecklingen i övriga världen. Måttet torde därmed kunna variera både upp och ner över tid utan att det är dåligt för klimatet. Variationer över tid som inte följer målbanan riskerar att skapa kortsiktiga förhoppningar eller besvikelser och eventuellt politiska förslag som inte står i paritet med måttets funktion och osäkerhet.

Utveckling av statistik och mått för exportens klimatnytta

Det är väldigt positivt att utredningen har använt Kander/Jiborns modeller för att beräkna exportens klimatnytta. Det ger en konsekvent hantering i relation till de konsumtionsbaserade utsläppen eftersom samma basdata används för beräkningarna. Som vi påpekar ovan så måste man vara medveten om osäkerheterna i dataunderlagen både på grund av förenklingar av verkligheten och trovärdigheten i olika länders statistik.

Utredningen föreslår att SCB tillsammans med Naturvårdsverket och i dialog med exportaktörerna och akademien, utvärderar befintliga mått och tar fram ett vidareutvecklat mått på klimatavtryck av svenska produkter som går till export.

Svensk järn- och stålindustrin exporterar ca 80% av det som produceras och det finns ett stort intresse för och kunskap om produkternas klimatavtryck inom branschen. Som representant för stora exportaktörer är vi gärna med och bidrar till utvecklingen av mått för exportens klimatavtryck.

Uppföljning och utvärdering

Jernkontoret anser att det är bra att uppföljning och utvärdering av de föreslagna målen läggs in i befintliga regelverk kopplat till miljömålen och klimatlagen. Det är också viktigt att målen kan justeras beroende på hur omvärlden utvecklas.

Mål för utsläppen från offentlig upphandling

Vi är tveksamma till att utsläppen från offentlig upphandling ska minska snabbare än för samhället i övrigt. Offentlig upphandling måste värna de offentliga medel som de har att förvalta. En svårighet är att offentlig upphandling kräver helt transparenta processer. Det innebär att kriterier för en upphandling måste läggas fast i ett initialt skede och dessa kan då

vara svåra att ändra om det visar sig att kriterierna inte passar för varan som ska köpas in. Att offentlig upphandling också måste följa samhällets utveckling när det gäller inköpskrav är fullt rimligt men kriterier som används måste nogra avvägas för att inte skapa snedvridande marknadsförutsättningar.

JERNKONTORET

Annika Roos
Verkställande direktör

Helén Axelsson
Energi- och miljödirektör